Programovací jazyky a paradigmata, SWIG a práce se starším kódem

Dominika Regéciová

Vysoké učení technické v Brně, Fakulta informačních technologií
Božetěchova 1/2. 612 66 Brno - Královo Pole
iregeciova@fit.vutbr.cz
Praktické aspekty vývoje software (IVS) 2023

Spolupráce s firmou Gen

Bakalářské práce:

- Rozvoj systémů pro klasifikaci malwaru interní i open-source nástroje
- Detekce anomálií hrozeb a kampaní
- Reverzní inženýrství (nutná předchozí zkušenost)
- A další možná témata
- Programovací jazyky: především C/C++, Python, (Rust?)
- Pro další informace sledujte VUT IS nebo Discord
- Napište mi, i pokud jste v 1. ročníku, oslovili bychom vás až budeme řešit zadání na rok 2024/2025
- Kontakt: iregeciova@fit.vutbr.cz / iregeciova na Discordu

JAZYKY A PARADIGMATA

* Jazyky

Jazyk je systém sloužící jako základní prostředek lidské komunikace.

- Lingvisté uvádí, že existuje zhruba 7 tisíc jazyků
- Z toho 5-6 tisíc jazyků ovládá pouze 5% populace

Jazyky ovlivňují, jak myslíme a jak se chováme.

 Sapir-Whorfova Hypotéza: pojetí reálného světa je vystavěno na jazykových zvyklostech konkrétní dané komunity, jež pak předurčuje určitý výběr interpretace reality

Učením jazyků se dozvídáme více i o kultuře a zvyklostech dané skupiny.

* Jazyky: Odlišná kultura

When Americans say	It means			
Awesome	Good			
Fabulous	Good			
Amazing	Good			
Great	Fine Bad			
Fine				
OK	Bad			
Not so great	Really bad			
Challenging	Driving me completely nuts			
Hilarious	Unexpected			
For sure	Probably			
Forever	30 minutes			
Let's get coffee sometime	Goodbye; I like you			
Let's stay in touch	Goodbye; I don't like you that much			
My friend	A person I know			
My best friend	A person I know and also like			

gerrycanavan

I'm afraid of Americans

This is super real.

* Jazyky: Odlišné označení symbolu @

finština	miukumauku	mňau mňau chobotové a šnek		
dánština	snabel-a			
italština	chocciola			
španělština arroba		měřice (stará dutá míra)		
řečtina	papaki	kachňátko		

Programovací jazyky

Nemáme jednu striktní definici programovacího jazyka:

 Systém kódování, které umožňuje vytvořit program, představující určitý úkol, který má vykonávat počítač.

Široké spektrum programovacích jazyků

- různé perspektivy, vlastnosti, konstrukce, způsoby zápisu, . . .
- Wikipedia: List of programming languages → cca 700
- HOPL kolekce jazyků: uvádí skoro 9 tisíc jazyků

Jaký jazyk zvolit?

Člověk vs. počítač

Na úrovni HW velmi komplikovaný proces a velmi primitivní prostředky – instrukce.

Pro člověka je přirozenější pracovat na vyšší úrovni.

Některé jazyky více reflektují povahu počítače, jiné více způsob uvažování člověka.

Proč neprogramujeme v angličtině: The Exact Instructions Challenge

Efektivita vývoje vs. výsledku

Je třeba zvážit, co je důležitější:

- rychlejší program
- rychlejší / pohodlnější vývoj

Vhodný jazyk či prostředí může výrazně zvýšit efektivitu vývoje.

Mnohdy je lepší srozumitelnější a přehlednější program, i když je o trochu pomalejší.

Někdy je levnější koupit výkonnější HW, než zaplatit více za vývojáře.

Nízkoúrovňové vs. vysokoúrovňové jazyky

Nízkoúrovňové

- strojový kód, assembler
- velmi malá abstrakce od HW
- snadný překlad do instrukcí pro procesor
- mohou být rychlejší a méně náročné na prostředky
- složitější vývoj

Vysokoúrovňové

- větší míra abstrakce
- srozumitelnější, jednodušší vývoj → méně chyb
- přenositelné mezi platformami

Imperativní vs. deklarativní

Imperativní = specifikace, jak se problém řeší

sekvence kroků, které mění stav programu a tím provádějí výpočet

Deklarativní = specifikace, co se má řešit

- popis problému vhodnými konstrukty
- řešení najde vyhodnocovací mechanismus
- funkcionální a logické paradigma, SQL, ...

Statické vs. dynamické

Statické (C, C++, Java, ...)

- co se bude dít, se rozhoduje při překladu
- je obtížné zkoumat a měnit stav programu
- nelze za běhu měnit a přidávat funkce, objekty či typy
- optimalizace při překladu
- ullet edit o compile o run o debug

Dynamické (PHP, Python, JavaScript, ...)

- co se bude dít se rozhoduje za běhu
- je jednoduché zkoumat, rozšiřovat, manipulovat
 - monkey patching
- optimalizace při běhu programu

Monkey Patching: Python


```
Soubor cool_package.py
  class MonkeyPatch:
     def init (self, num):
        self.num = num
     def addition(self, other):
        raise Exception('Something went wrong', self.num, other)
Interaktivní mód v Pythonu
  >>> obj = MonkeyPatch(10)
  >>> obj.addition(20) # Exception
  >>> def addition(self, other):
  >>> return self.num + other
  >>> MonkeyPatch.addition = addition
  >>> obj.addition(32) # 42
```

Silně vs. slabě typované

Silně typované (Java, Python, ...)

 každá proměnná či operace má striktně určený datový typ, který se nemění

Slabě typované (Perl, PHP, ...)

automaticky přetypuje hodnoty dle potřeby

Dynamické typování \neq slabé typování (a naopak)

Pozor: Jazyk C není silně typovaný jazyk!

Automatická vs. manuální správa paměti

Automatická

- programátor paměť jen alokuje
- nepoužívanou paměť uvolňuje
 - počítaní referencí neuvolní cykly
 - sledovací algoritmy přeruší běh programu

Manuální

- programátor paměť alokuje i uvolňuje
- obtížné ve složitějších programech memory leaks

Paradigmata

- Imperativní
- Objektově orientované
- Funkcionální
- Logické
- Konkurentní
- Metaprogramování
- . .

Dnes často jeden jazyk umožňuje kombinovat více paradigmat.

Imperativní

- C, Pascal, Java, Python, . . .
- Základní prostředky:
 - cykly
 - větvení
 - ukazatele
 - struktury
 - funkce
- Explicitní stav programu měněn sekvencí příkazů
- Reflektuje architekturu počítačů
- Nadstavby: procedurální, strukturované, modulární

output = [] for N in input:

if N > 10:

output.append(N * N)

Funkcionální

- Haskell, Lisp, Clojure, F#, Scala, . . .
- Základ v lambda kalkulu
- Základní prostředky:
 - funkce (v matematickém smyslu)
- Specifikace problému v podobě funkcí
- Data proplouvají funkcemi, které je transformují
- Žádná explicitní manipulace s daty
- Žádné vedlejší efekty (kromě I/O)
- Vyhodnocování v libovolném pořadí
- Lze snáze ukázat korektnost programu

$$\begin{array}{c} \text{output} = \left[N \text{ for } N \text{ in input} \right. \\ \text{if } N > 10 \right] \end{array}$$

Funkcionální

Pseudokód pro řadící algoritmus Quicksort:

```
procedure quicksort(List values)
if values.size <= 1 then
    return values

pivot = nahodny prvek z values

list1 = { prvky vetsi nez pivot }
list2 = { pivot }
list3 = { prvky mensi nez pivot }

return quicksort(list1) + list2 + quicksort(list3)</pre>
```

Stejný algoritmus v jazyce Haskell:

```
 \begin{array}{l} \operatorname{qsort} \ [ \ ] = [ \ ] \\ \operatorname{qsort} \ (x:xs) = \operatorname{qsort} \ \operatorname{small} \ ++ \ \operatorname{pivot} \ ++ \ \operatorname{qsort} \ \operatorname{large} \\ \operatorname{where} \\ \operatorname{small} = [y \mid y < - xs, \ y < x] \\ \operatorname{pivot} = [y \mid y < - xs, \ y = = x] \ ++ [x] \\ \operatorname{large} = [y \mid y < - xs, \ y > x] \\ \end{array}
```

Logické

- Prolog
- založeno na matematické logice
- program = konečná množina axiomů
- výpočet důkaz dotazu uživatele

```
muz(honza). muz(jirka). muz(vilik).
zena(monika). zena(jana).
jeDite(honza,jirka). jeDite(jana,monika).
jeDite(vilik,monika).
jeSyn(X,Y) :- jeDite(X,Y), muz(X).
>>> jeSyn(X,monika).
X = vilik
```

Konkurentní

- Erlang, Elixir, . . .
- programy jsou popsané jako procesy, které spolu komunikují
- nemusí nutně běžet paralelně

```
-module(tut15).
                                                  pong() ->
-export([start/0, ping/2, pong/0]).
                                                     receive
                                                        finished ->
ping(0, Pong PID) ->
                                                           io:format("Pong finished~n", []);
  Pong PID ! finished.
                                                        {ping, Ping PID} ->
  io:format("ping finished~n", []);
                                                           io:format("Pong rcvd. ping~n", []),
                                                           Ping_PID ! pong,
                                                           pong()
ping(N, Pong_PID) ->
  Pong PID ! {ping, self()},
                                                     end.
  receive
     pong ->
                                                  start() ->
         io:format("Ping rcvd. pong~n", [])
                                                     Pong PID = spawn(tut15, pong, []),
  end,
                                                     spawn(tut15, ping, [3, Pong PID]).
  ping(N - 1, Pong PID).
```

Metaprogramování

- Program vytváří/modifikuje program (klidně sám sebe)
- Generování kódu
- Šablony v C++
- Anotace v Javě
- Dekorátory v Pythonu
- eval()
- Překladače

```
template <int N>
struct Factorial {
    enum { value = N * Factorial<N - 1>::value };
};
template <>
struct Factorial<0> {
    enum { value = 1 };
};
void foo() {
    int x = Factorial<4>::value; // == 24
    int y = Factorial<0>::value; // == 1
}
```

Více paradigmat v jednom jazyce: Python

Imperativně:

```
output = 0
for N in input:
  if N > 10:
    output += N*2
```

Funkcionálně:

```
output = sum(
  N*2 for N in input if N > 10
)
```

Funkcionálně:

```
from functools import reduce
sum = lambda x, y: x + y
mul = lambda x: x*2
cmp = lambda x: x > 10
output = reduce(sum, map(mul, filter(cmp, input)))
```


- Metoda pro paralelizaci výpočtu (i pro big data)
- Inspirace funkcionálními jazyky
- Založeno na funkcích map a reduce
 - map(in_key, in_value) → list(out_key, intermediate_value)
 - reduce(out_key, list(intermediate_value)) → list(out_value)
- Programátor dodá jen funkce map a reduce
- O distribuci mezi výpočetní uzly a tok dat se stará runtime
- Ale ne každý výpočet lze převést na MapReduce

The overall MapReduce word count process

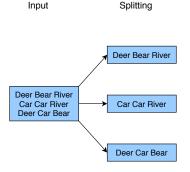
Input

Deer Bear River Car Car River Deer Car Bear

Určení počtu jednotlivých slov v kolekci dokumentů

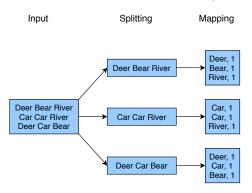
The overall MapReduce word count process

1. Vstupní data (dokumenty) jsou rozdělena mezi výpočetní uzly

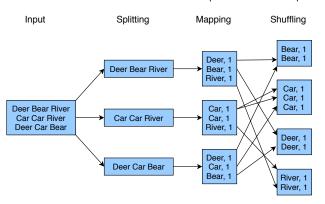
The overall MapReduce word count process

2. Každý uzel provede: map(<klíč>, dokument) → [(slovo, 1), (slovo, 1), (slovo, 1), ...)

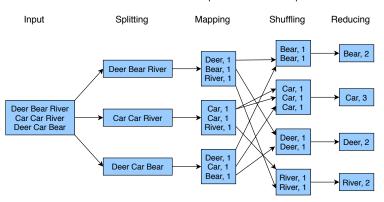
The overall MapReduce word count process

3. Mezivýsledky jsou rozděleny mezi uzly dle klíčů out_key (zde slovo)

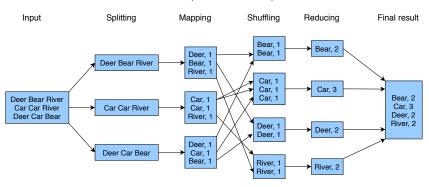
The overall MapReduce word count process

4. Každý uzel provede: reduce(slovo, [počet, počet, počet, . . .]) → (slovo, počet)

The overall MapReduce word count process

5. Výsledky se sesbírají a uloží na výstup

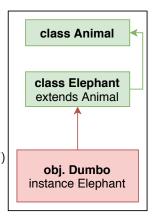
Objektově orientované programování

- C++, Java, Python, Ruby, JavaScript
- Prakticky všechny moderní imperativní jazyky
- Objekty (zapouzdření) a zprávy (komunikace)
- Objekty = data + kód
- Dva přístupy
 - třídy nejčastější
 - prototypy

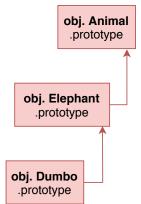
- Abstrakce podstaty všech podobných objektů
- Předpis, jak vyrobit objekt
- Objekt = instance třídy
- V některých jazycích je třída zároveň objektem
 - třída = instance metatřídy
- Organizace do hierarchie dědičnosti
 - jednoduchá dědičnost (strom)
 - vícenásobná dědičnost (orientovaný acyklický graf)
 - v kořeni často obecná třída object
 - specializace, generalizace

Prototypy

- JavaScript, Self, Lua
- Každý objekt je jedinečný
- Objekty sdílejí určité rysy (traits)
- Delegace namísto dědičnosti
- https://www.zdrojak.cz/clanky/oop-v-javascriptu-i/

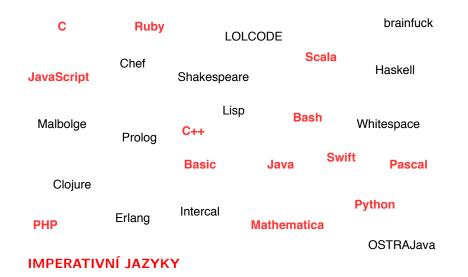
Příklady jazyků

С	Ruby	LOLCODE			brainfuck	
JavaScript	Chef	Shakespeare	Sca peare		Haskell	
Malbolge	Prolog	Lisp C++	Bash	1	Whitespace	
		Basic	Java	Swift	Pascal	
Clojure						
PHP	Erlang	Intercal	Mathematica	ı	Python	
					OSTRAJava	

Příklady jazyků

Imperativní jazyky: Go

- Statický, silně typovaný jazyk vytvořen firmou Google v roce 2007
- Podobný jazyku C, má řadu netypických vlastní:
 - bez dědičnosti, implicitní přetypování, podpora souběžnosti procesů přímo na úrovni jazyka
 - baličkovací manažer
- Pro začátek: Go by Example

```
package main
import "fmt"

func fce(a int) (int) {
    c := a * a
    return c
}

func main() {
    fmt.Println(fce(84))
```


Imperativní jazyky: Rust

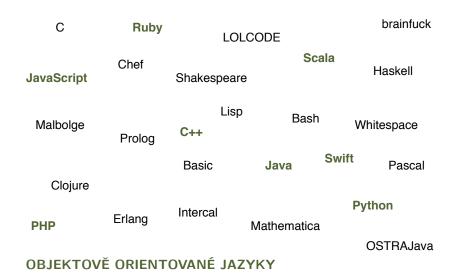

- Statický, silně typovaný jazyk vytvořen v roce 2006 výzkumníkem Graydonem Hoarem z Mozilly (Firefox je napsaný v tomto jazyce)
- Nyní pod záštitou Rust Foundation (aktuálně potíže copyright policy, která má být brzo schválena)
- Podobný jazyku C/C++/Go:
 - objektově-orientovaný, důraz bezpečnost, kontrolu rozvržení paměti, a paralelizmus
- Pro začátek: The Rust Tutorial

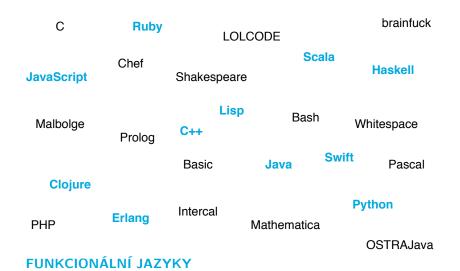
```
// Rust example
fn main() {
  let mut values = vec![1, 2, 3, 4];
  for value in &values {
     println!("value = {}", value);
  }
  while let Some(value) = values.pop() {
     println!("value = {value}");
  }
}
```


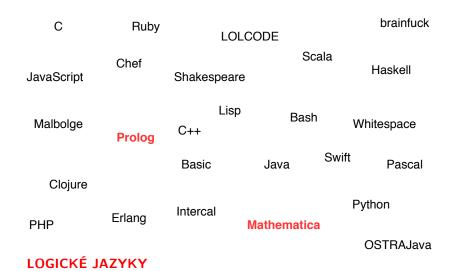

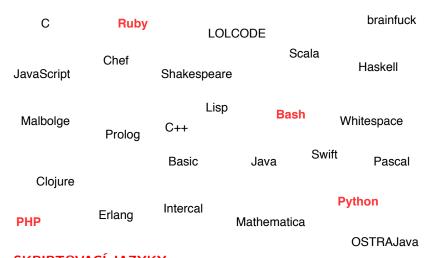

SKRIPTOVACÍ JAZYKY

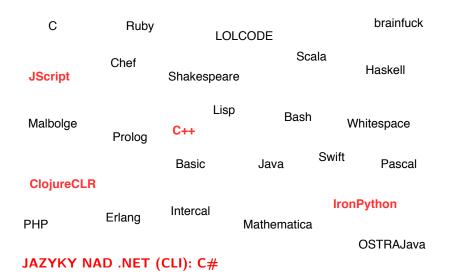

С	Ruby	LOLCODE			brainfuck	
JavaScript	Chef	Shakespeare	Sca	ala	Haskell	
Malbolge	Prolog	Lisp C++	Bash	\	Whitespace	
		Basic	Java	Swift	Pascal	
Clojure		Intercal		F	Python	
PHP	Erlang	mercai	Mathematica			
OSTRAJava WEBOVÉ JAZYKY						

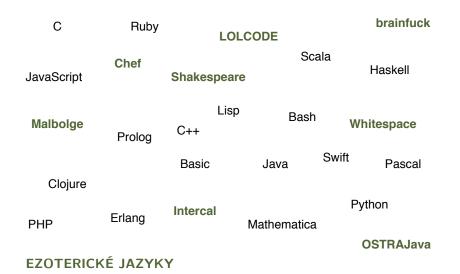

С	JRuby	LOLCODE			brainfuck		
JavaScript	Chef	Shakespea	re	Scala	Haskell		
Malbolge	Prolog	Lis C++	p E	Bash	Whitespace		
		Basic	Java	Swif	t Pascal		
Clojure							
PHP	Erlang	Intercal	Mathem	atica	Jython		
		Watti			OSTRAJava		
JAZYKY NAD JVM							

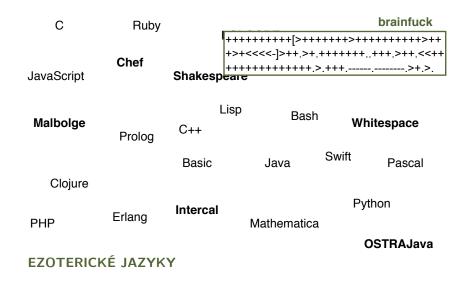

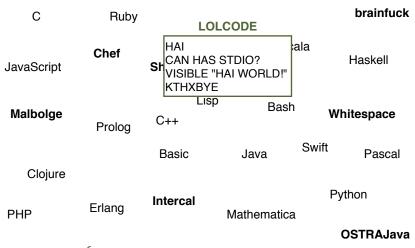

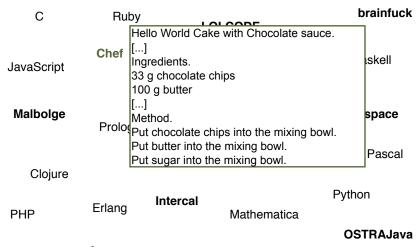

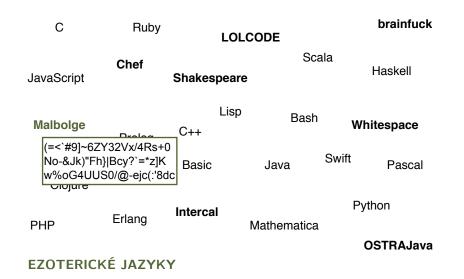
EZOTERICKÉ JAZYKY

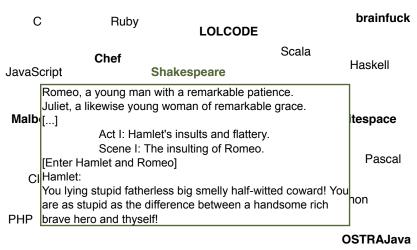

EZOTERICKÉ JAZYKY

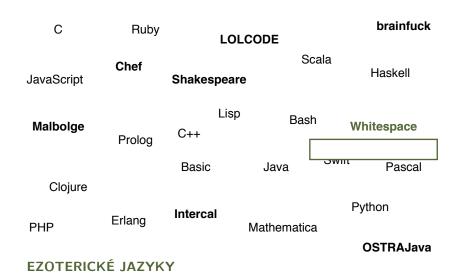

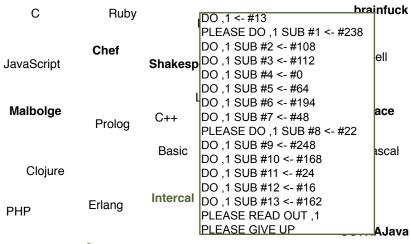

EZOTERICKÉ JAZYKY

EZOTERICKÉ JAZYKY

Podle čeho volit jazyk?

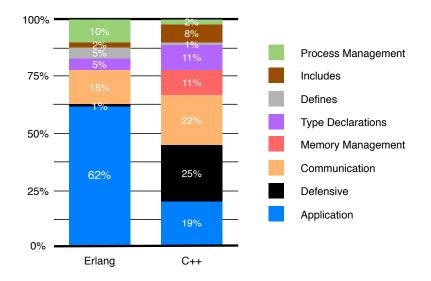
Podle úlohy

- web lze napsat i v Lispu, ale proč?
- Podle cílové platformy, přenositelnosti
- pokud to má běžet pod JVM, nebudu psát v C++
- Podle složitosti vývoje
- některé věci se rychleji naprogramují v C, jiné v PHP
 Podle požadavků na výkon programu
- JavaScript bude nejspíš pomalejší než C
- Podle velikosti komunity ("popularity")

 čím je větší, tím spíš už někdo řešil můj problém
- Podle osobních preferencí
- někdo má rád Haskell, někdo Python, . . .

Příklad - proporce kódu

Simplified Wrapper and Interface Generator

SWIG

Propojení jazyků

Někdy se kombinuje více jazyků v jedné aplikaci

Například:

- uživatelské rozhraní ve vyšším jazyce
- časově kritické operace v C/C++

Mnoho jazyků podporuje moduly napsané v C/C++

- ale je třeba vytvořit rozhraní na míru vyššímu jazyku
- nebo jej lze (polo)automaticky vygenerovat

- Simplified Wrapper and Interface Generator
- Oficiální dokumentace
- Propojení kódu v C/C++ s vysokoúrovňovými jazyky
- Generuje adaptéry (wrappers) nad deklaracemi z hlavičkových souborů C/C++

Podpora pro 23 jazyků:

Allegro CL	Go	Mzscheme	R
<i>C</i> #	Guile	OCAML	Ruby
CFFI	Java	Octave	Scilab
CLISP	Javascript	Perl	Tcl
Chicken	Lua	PHP	UFFI
D	Modula-3	Pvthon	


```
/* example.c */
#include <time.h>
double My variable = 3.0;
int fact(int n) {
   if (n \le 1) return 1;
   else return n * fact(n-1);
int my_mod(int x, int y) {
   return (x % y);
char *get time() {
   time_t ltime;
   time(&ltime);
   return ctime(&ltime);
```

```
/* example.i */
%module example
%{
extern double My variable;
extern int fact(int n);
extern int my_mod(int x, int y);
extern char *get time();
%}
extern double My_variable;
extern int fact(int n);
extern int my_mod(int x, int y);
extern char *get_time();
```



```
/* example.c */
                                          /* example.i */
                                          %module example
                                          %{
    vše uvnitř %{ ... %}
                                          extern double My variable;
                                          extern int fact(int n);
    bude zkopírováno
                                          extern int my_mod(int x, int y);
                                          extern char *get time();
                                          %}
                                          extern double My_variable;
 deklarace, ke kterým se
                                          extern int fact(int n);
                                          extern int my_mod(int x, int y);
    vygeneruje wrapper
                                          extern char *get_time();
   time_t ltime;
   time(&ltime);
   return ctime(&ltime);
```



```
/* example.c */
#include <time.h>
double My variable = 3.0;
int fact(int n) {
   if (n \le 1) return 1;
   else return n * fact(n-1);
int my_mod(int x, int y) {
   return (x % y);
char *get time() {
   time_t ltime;
   time(&ltime);
   return ctime(&ltime);
```

```
/* example.i */
%module example
%{
/* Include the header
  in the wrapper code */
#include <example.h>
%}
/* Parse the the header file
  to generate wrappers */
#include <example.h>
```



```
# vytvoreni wrapperu swigem (vznikne example_wrap.c)
$ swig -python example.i
# preklad modulu
$ gcc -c example.c example_wrap.c -fPIC -l/usr/local/include/python3.8/
# linkovani do dynamicke knihovny _example.so
$ ld —shared example.o example_wrap.o —o _example.so
# import z pythonu a spustetni
$ python
[...]
>>> import example
>>> example.get_time()
'Mon Apr 17 12:00:44 2017\n'
>>> exit
```

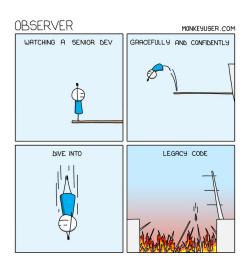


```
# vytvoreni wrapperu swigem (vznikne example_wrap.c)
$ swig -perl example.i
# preklad modulu
$ gcc -c example.c example_wrap.c \
        $(perl -MConfig -e 'print join("", {qw(ccflags optimize cccdlflags)},
"-I$Config{archlib}/CORE")')
# linkovani do dynamicke knihovny example.so
$ Id —shared example.o example_wrap.o —o example.so
# import z perlu a spusteni
$ perl
use example;
printexaple::get_time();
```

LEGACY CODE

Legacy Code

Legacy Code

Kód, který:

- je těžké upravovat
- nepřehledný
- bez testů
- je zděděný po někom jiném
- bychom nejradši nechali zmizet
 - ale nemůžeme, protože je důležitý a užitečný
 - pokud by nebyl důležitý, už by se dávno nepoužíval

Nemusí to být každý kód, který:

- vypadá škaredě
- napsal někdo jiný
- je starý

Původ

Výhody "starého" kódu?

- program je ověřen praxí jako funkční
- uživatelé jsou na něj zvyklí

Ale co když je do něj třeba zasáhnout?

- nová funkcionalita
- oprava chyby
- refactoring
- optimalizace

Jak upravit legacy code?

Metoda č. 1 - dát výpověď

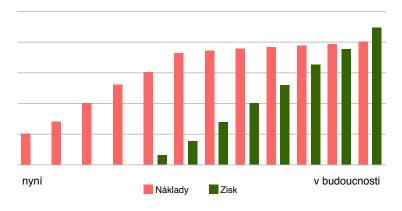
Metoda č. 2 - hodit to na někoho jiného (konzultanty, původní autory)

Metoda č. 3 - začít úplně znova (vše staré bez milosti zahodit)

Zahodit a přepsat od nuly?

Dosažení původní funkcionality trvá dlouho a je to drahé.

Jak upravit legacy code?

Metoda č. 4 - Edit and Pray

- pořádně se seznámit se současným kódem
- pečlivě rozmyslet nutné změny
- začít měnit
- průběžně kontrolovat, jestli se něco nerozbilo
- nasadit na produkci
- čekat na odezvu zákazníků

Jak upravit legacy code?

Metoda č. 5

- 1 Najdi místa, která je třeba změnit
- Najdi místa, kde je otestovat
- 3 Zlikviduj závislosti
- 4 Napiš testy
- 6 Udělej změny

Zádrhel:

- je třeba mít testy, aby šlo (bezpečně) změnit kód
- je třeba změnit kód, aby šlo vytvořit testy

První kroky

- Je třeba být velmi opatrný
- Pokud možno nezhoršit situaci
- Nový kód co nejvíce izolovat od starého a otestovat

Sprout method:

- vytvořit novou funkci a pokrýt ji testy
- do starého kódu přidat volání této funkce

Wrap method:

- původní funkci přejmenovat
- namísto ní vytvořit wrapper, který volá starý kód


```
public void postEntries(List entries) {
    for (Entry entry : entries) {
        entry.postDate();
    }
    transaction.getListManager().addAll(entries);
}
```



```
public void postEntries(List entries) {
    List entriesToAdd = new LinkedList();
    for (Entry entry : entries) {
        if(!transaction.getListManager().contains(entry)) {
            entry.postDate();
            entriesToAdd.add(entry);
        }
    }
    transaction.getListManager().addAll(entriesToAdd);
}
```



```
public void postEntries(List entries) {
    for (Entry entry : entries) {
        entry.postDate();
    }
    transaction.getListManager().addAll(entries);
}
```



```
public void postEntries(List entries) {
    List<Entry> filteredEntries = uniqueEntries(entries);
    for (Entry entry : filteredEntries) {
        entry.postDate();
    }
    transaction.getListManager().addAll(filteredEntries);
}
```

Wrap method


```
public void postEntries(List entries) {
    for (Entry entry : entries) {
        entry.postDate();
    }
    transaction.getListManager().addAll(entries);
}
```

Wrap method


```
public void doPostEntries(List entries) {
   for (Entry entry : entries) {
         entry.postDate();
   transaction.getListManager().addAll(entries);
public void postEntries(List entries) {
   doPostEntries(uniqueEntries(entries));
```

PODIVNÉ VLASTNOSTI

Podivné vlastnosti programovacích jazyků

- JavaScript: BaNaNa
- JavaScript podruhé: The Top 10 Things Wrong with JavaScript
- JavaScript potřetí: A list of funny and tricky JavaScript examples
- Quirks of C
- Python: Common Gotchas

THE ART OF CODE

The Art of Code

Vřele doporučuji podívat se na video The Art of Code

- Programovací jazyky, se kterými možná nenapíšete svůj projekt do našich předmětů, které ale rozhodně chcete znát
- Game of Life, Deep Dreaming, Quine a mnohem víc
- Are you a Rockstar developer?

Zdroje

- Repositář s příklady z dnešní přednášky
- Video: The Art of Code
- Symbol @ není vždy zavináč, aneb jak to mají jinde ve světě?
- Prezentace: Working With Legacy Codebase
- Prezentace: Working Effectively With Legacy Code
- Working Effectively With Legacy Code
- The key points of Working Effectively with Legacy Code